РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 4 (17)

Липень – серпень 2017 р.

DOI 10.53672/ej.4.2017

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут Kyiv ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ І ПОЛІГРАФА

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463
9 772521 146000

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.4.2017

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2017, № 4 (17)

липень – серпень 2017 р.

Київ
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.4.2017[1]
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович[3]

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08[2]

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2017. — № 4 (17) (липень – серпень 2017). — 40 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу.

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — див. «Посилання»[1]

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2017
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2017

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 7

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 9

1.1. Проблемні аспекти застосування поліграфа *9*

Розен Г. І. Психофізіологічні параметри людини, які можна вимірювати для діагностики приховування інформації, та їх співвідношення з увагою тестованого 9

Батура Ю. В. Визначення особистісних особливостей досліджуваного під час проведення перевірки на поліграфі 12

Глоба К. І. Особливості використання фотоплетизмограми при наявності складнощів аналізу кардіосигналу 15

1.2. Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності *18*

Мироненко В. І. Нормативно-правова база застосування поліграфа при кадровому відборі 18

1.3. Точка зору фахівця *21*

Охінченко О. С. Облік невербальних проявів брехні випробуваного при опитуванні з використанням поліграфа 21

1.4. Сторінка вченого *24*

Крайник О. А. Проблеми ставлення персоналу до поліграфологічних перевірок 24

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 27

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ 30

ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ 33

ВИХІДНІ ДАНІ 40

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Що означає «реферативно-науковий журнал»? Це видання, у якому оригінальні наукові статті поєднано з рефератами праць, уже опублікованих деінде. Реферат коротко передає зміст першоджерела, а під його назвою наведено, де і коли працю оприлюднено вперше. Позначка «Реферат» біля матеріалу підказує: повний текст варто прочитати в першоджерелі, а наш журнал допоможе його знайти.[1]

Дорогі читачі! Наука про людину в суді змінюється щороку, і цей номер — тому підтвердження. У випуску 2017, № 4 (17) — 6 матеріалів; головні теми: поліграф і виявлення обману, профайлінг і невербальна поведінка.

> *Новина зі світу судової експертизи. 18 серпня 2017 р. у США підписано Закон Rapid DNA Act of 2017 (Public Law 115-50), який запровадив систему використання правоохоронцями приладів Rapid DNA для повністю автоматизованого отримання ДНК-профілю зі зразка та доручив директорові ФБР встановити стандарти й процедури їх застосування, зокрема для внесення даних до системи CODIS.*[2]

Судовими експертами не народжуються — ними стають завдяки знанням, практиці й цікавості. Цей номер — добрий початок. Свіжі події — у розділі «Новини журналу».

Редакція журналу

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia

vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Public Law 115-50. Rapid DNA Act of 2017 GovInfo (U.S. Government Publishing Office). URL: https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-115publ50/html/PLAW-115publ50.htm (data zvernennia: 04.11.2026).

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

Психофізіологічні параметри людини, які можна вимірювати для діагностики приховування інформації, та їх співвідношення з увагою тестованого[1]

Розен Г. І.

Оригінальна публікація · оприлюднено 11.07.2018

Анотація. Сучасні уявлення про психологічні основи тестування на поліграфі дедалі частіше пов'язують виникнення значущих реакцій не лише з емоційним напруженням, а й із перенесенням уваги обстежуваного на важливі для нього теми. Розен Г. І., поліграфолог поліграфологічної служби ПриватБанку зі стажем роботи за фахом 11 років, ставить завдання зіставити традиційні канали реєстрації (грудне й діафрагмальне дихання, артеріальний тиск і кровонаповнення судин, електродермальну активність) із психофізіологією уваги та показати, як це зіставлення працює на практиці. Теоретичну частину побудовано на працях Ю. Б. Гіппенрейтер, В. А. Крутецького, Є. М. Соколова, Ю. І. Холодного та інших авторів: розмежовано мимовільну, довільну й післядовільну увагу, описано орієнтувальну реакцію за І. П. Павловим і концепцію нервової моделі стимулу Є. М. Соколова, названо чинники такої реакції (новизна, інтенсивність, значущість стимулу) та її вегетативні компоненти. Окремо схарактеризовано шкірно-гальванічну реакцію: вона чутлива до новизни, швидко згасає й тісно пов'язана з емоціями, тож орієнтувальний і емоційний компоненти реагування треба розрізняти. Мимовільну увагу авторка вважає джерелом і реакцій на стимули, і артефактів, а довільну – основою питань керованої брехні та ментальної протидії. Практичні рекомендації проілюстровано випадками з власної роботи. Затягнута до 2,5 год передтестова бесіда у скринінговому тесті AF MGQT-v2 спричинила різкий спад реактивності КГР уже з другої поліграми, і подальші записи не підлягали аналізу. Під час перевірки головного бухгалтера підприємства, з якого викрали кошти за допомогою вірусної програми, відмова від очікуваних нею питань про лікарняний на користь питань про безпосередню причетність до шахрайства дала чіткий результат. Показано також, як заміна невдалого однотемного формату питаннями про конкретні дії під час крадіжки дала змогу дійти висновку, а затримка відповіді на контрольне питання могла вказувати на ментальну протидію. Авторка радить забезпечувати звукоізоляцію й відсутність сторонніх

візуальних стимулів, рівноважно розподіляти час обговорення релевантних і контрольних тем, витримувати оптимальний темп, ураховувати звикання до повторюваних стимулів і позначати артефакти під час аналізу поліграм. Ці положення стануть у пригоді поліграфологам і судовим експертам, які оцінюють якість проведення психофізіологічних досліджень.

Ключові слова: поліграф, психофізіологічне дослідження, увага, орієнтувальна реакція, шкірно-гальванічна реакція, нервова модель стимулу, передтестова бесіда, ментальна протидія, артефакти, AF MGQT.

Human Psychophysiological Parameters Measurable for Detecting Concealed Information and Their Relationship to the Examinee's Attention

Rozen H. I.

Abstract. Current views on the psychological basis of polygraph testing increasingly link significant responses not only to emotional arousal but also to the shift of the examinee's attention towards personally salient topics. Rozen H. I., a polygraph examiner at the PrivatBank polygraph service with eleven years of professional experience, sets out to relate the traditional recording channels (thoracic and abdominal respiration, blood pressure and vascular filling, electrodermal activity) to the psychophysiology of attention and to show how this relationship can be used in practice. Drawing on Yu. B. Gippenreiter, V. A. Krutetskii, E. N. Sokolov, Yu. I. Kholodny and others, the paper distinguishes involuntary, voluntary and post-voluntary attention, describes Pavlov's orienting reaction and Sokolov's neuronal model of the stimulus, and lists the factors of the orienting response (novelty, intensity and significance of the stimulus) with its autonomic components. Skin conductance is singled out as sensitive to novelty but quick to habituate and closely tied to emotion, so orienting and emotional components must be separated. Involuntary attention is treated as a source of both stimulus-related reactions and artefacts, while voluntary attention underlies directed-lie questions and mental countermeasures. Cases from the au-

thor's practice illustrate the argument: a pretest interview stretched to 2.5 hours led to a collapse of electrodermal reactivity from the second chart of an AF MGQT-v2 screening test; replacing the questions a chief accountant expected with questions on her direct involvement in a fraud yielded clear results; a delayed answer to a comparison question pointed to possible mental countermeasures. The recommendations concern the testing room, balanced discussion of relevant and comparison topics, test pace, habituation and the marking of artefacts.

Keywords: polygraph, psychophysiological examination, attention, orienting response, electrodermal activity, neuronal model of the stimulus, pretest interview, mental countermeasures, artefacts, AF MGQT.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 11.07.2018.

REFERENCES

1. Rozen H. I. Psykhofiziolohichni parametry liudyny, yaki mozhna vymiriuvaty dlia diahnostyky prykhovuvannia informatsii, ta yikh spivvidnoshennia z uvahoiu testovanoho [Human Psychophysiological Parameters Measurable for Detecting Concealed Information and Their Relationship to the Examinee's Attention]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 4 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/862-globa-k-i-osoblivosti-vikoristannya-fotopletizmogrammi-pri-nayavnosti-sklad-noshchiv-analizu-kardiosignalu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Визначення особистісних особливостей досліджуваного під час проведення перевірки на поліграфі[1]

Батура Ю. В.

Оригінальна публікація · оприлюднено 11.07.2018

Анотація. Перевірки на поліграфі проводять тисячі разів щодня, проте, на думку Батури Ю. В., провідного поліграфолога Полі-

графологічної служби ПриватБанку, індивідуальний підхід до обстежуваних у цій масі досліджень часто поступається шаблону. Мета статті полягає в тому, щоб показати, як прогнозування поведінки особи на підставі її особистісних особливостей і соціальних обставин, а також підготовка поліграфолога до бесіди ще до приходу обстежуваного підвищують ефективність перевірки. Автор зіставляє передтестове інтерв'ю з роботою телевізійних інтерв'юерів (Д. Фрост, Л. Кінг), які ретельно вивчають співрозмовника й заздалегідь продумують тактику розмови, наводить визначення особистості із загальної психології та розглядає дві позиції щодо природи брехні: як наслідку рис особистості (дослідження І. А. Церковної, демонстративний тип акцентуації за К. Леонгардом) і як продукту ситуації (зокрема, «трикутник шахрайства» Альбрехта з колегами: тиск обставин, можливість учинити й приховати порушення, здатність виправдати вчинок). Не розв'язуючи цієї наукової суперечності, автор радить практикуючому поліграфологові враховувати обидві групи чинників. Емпіричну частину становлять опитування 20 поліграфологів фінансової установи та аналіз 25 повторних тестів, у яких під час першої перевірки було зроблено висновок «Немає думки». Хоча 70 % опитаних визнають вплив психологічних особливостей на результат тестування, половина не вважає за потрібне з'ясовувати в передтестовій бесіді захоплення й цінності обстежуваного, 95 % спираються лише на дані замовника, і тільки 5 % самостійно збирають додаткові відомості, наприклад із соціальних мереж. У 65 % невизначених висновків не було враховано індивідуальних особливостей і не зібрано даних про особу, 20 % пояснено протидією, 15 % неінформативними поліграмами. Повторні тести після виправлення цих помилок дали однозначні висновки, кращий рапорт і зізнання. Показовим є випадок із касиркою, з якою вдалося встановити довірчий контакт завдяки відомостям про її інтереси зі сторінки в соціальній мережі; після тесту вона сама розповіла про порушення в роботі. Висновки адресовано поліграфологам, які проводять кадрові та службові перевірки: що ретельніше фахівець готується до конкретного

обстежуваного, то надійніший результат і вища готовність особи до відвертості.

Ключові слова: поліграф, передтестова бесіда, особистісні особливості, індивідуальний підхід, прогнозування поведінки, детермінанти брехні, трикутник шахрайства, висновок «Немає думки», протидія поліграфу, кадрові перевірки, фінансова установа.

Determining the Personality Characteristics of the Examinee During a Polygraph Examination

Batura Yu. V.

Abstract. Polygraph examinations are conducted on a mass scale, yet individual differences between examinees are often ignored in favour of a standard routine. Batura Yu. V., a senior polygraph examiner at the PrivatBank polygraph service, addresses this stereotyped approach and argues that predicting an examinee's behaviour from personality traits and current social circumstances can improve the effectiveness of each examination. The paper compares the pre-test interview with the preparation of professional television interviewers such as David Frost and Larry King, reviews definitions of personality from general psychology and contrasts two views on deception: lying as a product of personal characteristics (I. A. Tserkovna's findings, K. Leonhard's demonstrative personality type) and lying as a product of the situation, including the fraud triangle of pressure, opportunity and rationalisation described by Albrecht and colleagues. The empirical part combines a survey of 20 polygraph examiners working in a financial institution with an analysis of 25 repeat examinations whose first result had been 'no opinion'. Although 70 % of respondents acknowledged that psychological characteristics affect test outcomes, half considered it unnecessary to discuss the examinee's interests and values in the pre-test interview, 95 % relied only on information supplied by the client and just 5 % collected additional data themselves, for example from social networks. In 65 % of inconclusive results individual characteristics had not been taken into account, 20 % were attributed to countermeasures and 15 % to uninformative charts. Repeat tests conducted after

correcting these errors produced definite conclusions, better rapport and admissions, as a case involving a bank cashier illustrates. The author concludes that the examiner's preparation for a specific examinee is directly linked to the reliability of the results.

Keywords: polygraph, pre-test interview, personality characteristics, individual approach, behaviour prediction, determinants of lying, fraud triangle, no opinion result, polygraph countermeasures, pre-employment screening, financial institution.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 11.07.2018.

REFERENCES

1. Batura Yu. V. Vyznachennia osobystisnykh osoblyvostei doslidzhuvanoho pid chas provedennia perevirky na polihrafi [Determining the Personality Characteristics of the Examinee During a Polygraph Examination]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 4 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/861-batura-yu-v-viznachennya-osobistisnikh-osoblivostej-doslidzhuvanogo-pid-chas-provedennya-perevirki-na-poligrafi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Особливості використання фотоплетизмограми при наявності складнощів аналізу кардіосигналу[1]

Глоба К. І.

Оригінальна публікація · оприлюднено 11.07.2018

Анотація. Серед поліграфологів немає єдиної думки щодо діагностичної цінності фотоплетизмограми (ФПГ): одні професійні школи вважають датчик ФПГ основним, інші не застосовують його взагалі, а поширена оцінка зводить його внесок до 5 % діагностичної інформації на поліграмі. Водночас на практиці тестовані нерідко скаржаться на біль і дискомфорт від накачаної кардіоманжети, і ні зміна її положення, ні зменшення об'єму повітря

проблеми цілком не усувають. Глоба К. І. перевіряє, чи можна в таких випадках замінити датчик артеріального тиску датчиком ФПГ, який також відображає роботу серцево-судинної системи. Огляд праць В. О. Варламова, К. О. Леонтьєва і С. Д. Паніна, експериментів Раскіна, Текрея та Орна, Кубіса, а також дослідження Ч. Хонтса зі співавторами в журналі «Polygraph» (2015) засвідчує суперечливість наявних даних. Емпіричну базу становлять 85 однотемних тестів (AF MGQT, Utah ZCT), проведених у реальних умовах, з читабельними графіками кардіосигналу та ФПГ без виражених артефактів. Кожен тест оцінено тричі: з усіма каналами, без ФПГ і без датчика АТ. Висновки без ФПГ збіглися з повним аналізом у 79 випадках, без АТ у 74, а однакові рішення в усіх трьох варіантах отримано в 71 тесті (84 %). Порівняння за t-критерієм Стьюдента (t = 0,09) не виявило значущих відмінностей на 5-відсотковому рівні. Протилежних висновків (DI проти NDI) не було: розбіжності стосувалися лише переходу між певним рішенням і відсутністю рішення (NO). Авторка доходить висновку, що коли кардіоманжету використати неможливо (дискомфорт, загроза здоров'ю, дублювання кривої дихання, артефакти в кардіоканалі), датчик ФПГ здатний її замінити й водночас дає змогу проводити триваліші тести, не утруднюючи кровообігу. Така заміна виправдана лише за чіткого запису ФПГ без артефактів і без дублювання каналу дихання, а також за стабільного освітлення приміщення, оскільки датчик світлочутливий. Отримані результати авторка вважає попередніми, ознайомлювальними; для практичних рекомендацій поліграфологам потрібні глибші дослідження.

Ключові слова: фотоплетизмограма, ФПГ, кардіосигнал, артеріальний тиск, кардіоманжета, поліграф, поліграфологічне тестування, серцево-судинна система, тест контрольних питань, t-критерій Стьюдента.

Specific Features of Using the Photoplethysmogram When the Cardio Signal Is Difficult to Analyse

Hloba K. I.

Abstract. Polygraph examiners disagree on the diagnostic value of the photoplethysmogram (PPG): some professional schools treat the PPG sensor as a primary channel, others do not use it at all, and a common view credits it with only about 5% of the diagnostic information in a chart. In practice, examinees often complain of pain and discomfort caused by the inflated blood pressure cuff, and repositioning the cuff or reducing the air volume does not fully remove the problem. Globa K. I. examines whether the cardio cuff can be replaced with a PPG sensor, which also reflects cardiovascular activity. A review of earlier work, including experiments by Raskin, Thackray and Orne, Kubis, and the 2015 study by Honts and colleagues in Polygraph, reveals conflicting evidence. The empirical part covers 85 single-issue field tests (AF MGQT, Utah ZCT) with readable cardio and PPG tracings free of marked artefacts. Each test was scored three times: with all channels, without the PPG and without the blood pressure channel. Decisions reached without the PPG matched the full analysis in 79 cases, those reached without the cuff in 74, and all three variants yielded identical decisions in 71 tests (84%). Student's t-test (t = 0.09) showed no significant difference at the 5% level, and no opposite decisions (DI versus NDI) occurred; discrepancies only concerned a definite result versus no opinion. The author concludes that when the cuff cannot be used because of discomfort, health risk, duplication of the respiratory curve or artefacts, the PPG sensor may serve as a substitute and permit longer tests without impeding blood circulation. This requires clear, artefact-free PPG recordings that do not duplicate respiration and stable room lighting, given the sensor's sensitivity to light. The findings are preliminary and call for further research before practical guidance is issued.

Keywords: photoplethysmogram, PPG, cardio signal, blood pressure cuff, polygraph examination, cardiovascular system, comparison question test, field study, Student's t-test, lie detection.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 11.07.2018.

REFERENCES

1. Hloba K. I. Osoblyvosti vykorystannia fotopletyzmohramy pry naiavnosti skladnoshchiv analizu kardiosyhnalu [Specific Features of Using the Photoplethysmogram When the Cardio Signal Is Difficult to Analyse]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 4 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/860-rozen-g-i-psikhofiziologichni-parametri-lyudini-yaki-mozhna-vimiryuvati-dlya-diagnostiki-prikhovuvannya-informatsiji-ta-jikh-spivvidnoshennya-z-uvagoyu-testovanogo (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Нормативно-правова база застосування поліграфа при кадровому відборі[1]

Мироненко В. І.

Оригінальна публікація · оприлюднено 11.07.2018

Анотація. Попри відсутність в Україні спеціального закону про поліграфологічну діяльність і сформованих вимог до експерта-поліграфолога, опитування на поліграфі дедалі ширше застосовують підприємства, зокрема під час кадрового відбору, а держава запроваджує його в органах прокуратури, Міністерства доходів і зборів, Національної гвардії та під час добору до Національної поліції (ст. 50 Закону «Про Національну поліцію»). Мироненко В. І., практикуючий поліграфолог, ставить за мету визначити законодавче підґрунтя та перелік документів, потрібних для організації роботи штатного експерта-поліграфолога підприємства. Автор поділяє нормативну базу на дві групи: акти, що дають роботодавцеві підстави запровадити опитування (статті 21, 26, 40, 41 і 139 КЗпП України, ст. 36 Господарського кодексу, статті 505–508 Цивільного кодексу про комерційну таємницю, пункти 17 і 22 постанови Кабінету Міністрів України від 19.03.1994 № 170 про контрактну форму

трудового договору), та акти, що окреслюють межі правомірних дій поліграфолога (Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Конституція України, закони про захист персональних даних і про інформацію). Звідси випливає, що опитування на поліграфі за згодою кандидата можна розглядати як форму випробування під час прийняття на роботу, а його тематику й періодичність закріплювати в трудовому договорі. Наведено дванадцять положень, які поліграфолог має роз'яснити особі до опитування (ймовірний і орієнтувальний характер висновків, відсутність доказової сили, обов'язкова письмова згода, заборона питань про приватне й сексуальне життя, віросповідання, етнічне походження, політичні погляди, право відмовитися від відповіді чи перервати опитування), а також пакет заяв, які від неї отримують. Описано зміст посадової інструкції експерта-поліграфолога і Положення про використання поліграфа на підприємстві, медичні та ситуативні протипоказання, підстави для самовідводу поліграфолога, вимоги до приміщення, порядок письмового завдання, типові теми перевірки, структуру звіту й звичайний трирічний строк зберігання матеріалів. Автор доходить висновку, що використання поліграфа для кадрового відбору не заборонене, не потребує ліцензування й не суперечить чинному законодавству, якщо права опитуваної особи захищено всебічно. Матеріал стане в пригоді керівникам підприємств і служб безпеки, кадровикам та поліграфологам.

Ключові слова: поліграф, кадровий відбір, експерт-поліграфолог, нормативно-правова база, трудовий договір, випробування при прийнятті на роботу, добровільна згода, захист персональних даних, положення про використання поліграфа, посадова інструкція, протипоказання до опитування.

The Legal Framework for the Use of the Polygraph in Personnel Selection

Myronenko V. I.

Abstract. Although Ukraine has no special law on polygraph activity and no established requirements for polygraph examiners,

polygraph interviews are increasingly used by companies, notably in pre-employment screening, while state bodies have introduced them in the prosecution service, the Ministry of Revenues and Duties, the National Guard and in recruitment to the National Police. Myronenko V. I., a practising polygraph examiner, sets out to identify the legal grounds and the documents required to organise the work of an in-house polygraph examiner. He divides the relevant legislation into two groups. The first gives an employer grounds to introduce polygraph interviews: Articles 21, 26, 40, 41 and 139 of the Labour Code of Ukraine, Article 36 of the Commercial Code, Articles 505-508 of the Civil Code on trade secrets, and Cabinet of Ministers Resolution No. 170 of 19 March 1994 on contract-based employment. The second sets the limits of lawful conduct: the European Convention on Human Rights, the Constitution of Ukraine and the laws on personal data protection and on information. A polygraph interview conducted with the candidate's consent may therefore be treated as a form of probation on hiring, with its terms fixed in the employment contract. The article lists twelve points the examiner must explain beforehand, including the probabilistic and merely indicative nature of the results, their lack of evidentiary value, written consent and a ban on questions about private and sexual life, religion, ethnicity and political views. It also covers the job description and the company regulation on polygraph use, medical and situational contraindications, grounds for recusal, room requirements, written assignments, typical screening topics, report content and a usual three-year retention period. The author concludes that polygraph use in personnel selection is lawful and needs no licence, provided the rights of the examinee are fully protected.

Keywords: polygraph, personnel selection, pre-employment screening, polygraph examiner, legal framework, employment contract, probation on hiring, informed consent, personal data protection, company polygraph regulation, contraindications.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 11.07.2018.

REFERENCES

1. Myronenko V. I. Normatyvno-pravova baza zastosuvannia polihrafa pry kadrovomu vidbori [The Legal Framework for the Use of the Polygraph in Personnel Selection]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 4 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/864-mironenko-v-i-normativno-pravova-baza-zastosuvannya-poligrafa-pri-kadrovomu-vidbori (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.3. ТОЧКА ЗОРУ ФАХІВЦЯ

Облік невербальних проявів брехні випробуваного при опитуванні з використанням поліграфа[1]

Охінченко О. С.

Оригінальна публікація · оприлюднено 11.07.2018

Анотація. Результат перевірки на поліграфі залежить не лише від показань датчиків і слів обстежуваного, а й від його поведінки, яку поліграфолог може спостерігати ще до підключення приладу. Охінченко О. С., провідний поліграфолог ПАТ КБ «ПриватБанк», обґрунтовує потребу системно враховувати невербальні прояви брехні, приховування та спотворення інформації під час передтестової бесіди, а також під час формулювання й добору запитань, причому не тільки релевантних, а й контрольних. Авторка розмежовує часткове викривлення дійсності (недомовляння, применшення, перебільшення) і пряму навмисну брехню та виокремлює сім типових причин брехні на поліграфологічному тестуванні: страх покарання, сором, недовіру до процедури й до поліграфолога, страх розголошення, негативні відгуки знайомих, острах аудіо- та відеозапису. Теоретичним підґрунтям слугують положення П. Екмана про маскування емоцій фальшивою посмішкою, жести-емблеми та ілюстратори, а також експериментальні дані A. Vrij зі співавторами про вокальні, мімічні й рухові ознаки обману. Емпіричну частину становить аналіз 25 тестувань канди-

датів і працівників однієї організації. Прилад зафіксував реакції брехні на 16 запитань щодо несанкціонованого доходу, вживання наркотиків і зв'язків із кримінальним середовищем; 14 тестованих виявили невербальні ознаки обману ще під час обговорення цих запитань (облизування й притискання губ, ковтання, тривале прикривання очей, відведення погляду, торкання обличчя, асиметричне знизування плечима, зміна пози, мовні помилки). Під час обговорення контрольних запитань передбачуваної брехні такі ознаки спостерігалися у 23 з 25 тестувань, що підтверджувало вдалий вибір контрольної теми. Запропоновано чек-лист для попередньої оцінки значущості контрольної теми: якщо обстежуваний обговорює її спокійно, тему радять замінити на більш значущу. Авторка застерігає, що ці прояви можуть свідчити й про нервування, тому чек-лист показує насамперед значущість теми, а не брехню. Висновки придатні для поліграфологів і судових експертів, які проводять психофізіологічні дослідження з використанням поліграфа і прагнуть установити рапорт та підвищити точність результатів.

Ключові слова: поліграф, невербальна поведінка, ознаки брехні, передтестова бесіда, контрольні запитання, релевантні запитання, рапорт, емблеми та ілюстратори, чек-лист, психофізіологічне опитування.

Taking into Account the Examinee's Nonverbal Manifestations of Lying During an Interview Using a Polygraph

Okhinchenko O. S.

Abstract. Polygraph outcomes depend not only on sensor data and the examinee's verbal answers but also on behaviour that the examiner can observe before the sensors are attached. The article by Okhinchenko O. S., a lead polygraph examiner at PrivatBank, examines how nonverbal signs of lying, concealment and distortion of information can be used during the pre-test interview and when formulating both relevant and control questions. The author distinguishes partial distortion (omission, minimisation, exaggeration) from deliberate out-

right lies and lists seven common reasons why examinees lie during polygraph testing, among them fear of punishment, shame, distrust of the procedure or of the examiner, fear of disclosure, negative accounts from acquaintances and anxiety about audio and video recording. Drawing on P. Ekman's work on masking smiles, emblems and illustrators and on experimental findings by A. Vrij and colleagues, the paper reports observations from 25 polygraph examinations of job candidates and employees of one organisation. The instrument indicated deception on 16 questions concerning unauthorised income, drug use and criminal connections, and 14 examinees had already shown nonverbal cues such as lip licking, swallowing, prolonged eye closure, gaze aversion, face touching, asymmetric shrugs, posture shifts and speech errors while these questions were being discussed. Similar cues accompanied the discussion of probable-lie control topics in 23 of 25 examinations, confirming that the topics were salient. The author proposes a checklist for screening the salience of control topics during the interview and recommends replacing a topic that the examinee discusses calmly. Because such cues may reflect nervousness, they indicate topic significance rather than deception. The findings are useful for polygraph examiners and forensic experts seeking better rapport and more accurate results.

Keywords: polygraph, nonverbal behaviour, deception cues, pretest interview, control questions, relevant questions, rapport, emblems and illustrators, checklist, psychophysiological interview.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 11.07.2018.

REFERENCES

1. Okhinchenko O. S. Oblik neverbalnykh proiaviv brekhni vyprobuvanoho pry opytuvanni z vykorystanniam polihrafa [Taking into Account the Examinee's Nonverbal Manifestations of Lying During an Interview Using a Polygraph]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 4 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/863-

okhinchenko-o-s-oblik-neverbalnikh-proyaviv-brekhni-viprobuvanogo-pri-opituvanni-z-vikoristannyam-poligrafa (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.4. СТОРІНКА ВЧЕНОГО

Проблеми ставлення персоналу до поліграфологічних перевірок[1]

Крайник О. А.

Оригінальна публікація · оприлюднено 11.07.2018

Анотація. Психофізіологічне тестування з використанням поліграфа дедалі глибше входить у кадрову практику малого, середнього й великого бізнесу та державних органів, проте ставлення самих працівників до таких перевірок в Україні майже не досліджене. Крайник О. А., провідний експерт-поліграфолог ПАТ КБ «ПриватБанк», з'ясовує, як формується ставлення персоналу великої компанії до поліграфологічного тестування, які чинники його визначають і які ризики для роботодавця створює негативне ставлення. Теоретичну основу становлять розмежування понять «лояльність» і «благонадійність» та трикомпонентна (пізнавальна, емоційна, поведінкова) модель ставлення. Емпіричну частину виконано в одній із найбільших компаній України, де тестування понад 10 років є частиною корпоративної культури: перед перевіркою усно опитано 25 працівників із різних регіонів, поділених на три групи (10 новачків, 10 працівників, які вже проходили тестування, і 5 керівників, що працюють із його результатами); додатково проаналізовано відгуки на інтернет-форумах і пам'ятку банку для працівників. Перед тестуванням близько 40 % опитаних радилися лише з керівником, 30 % спиралися на власний досвід, ще 30 % шукали в інтернеті відомості про правомірність, достовірність і безпечність поліграфа та способи його обману; серед форумних відгуків 90 % виявилися негативними. Нейтральне ставлення висловили 60 % респондентів, позитивне — 8 % (передусім керівники, які цінують виявлення невідомих порушень, уразливостей прог-

рамних комплексів і профілактичний ефект), негативне — 32 %. Причинами негативу названо відчуття приниження гідності й втручання в особисте життя, асоціацію з допитом, чужий або власний невдалий досвід і недовіру до методу, точність якого не сягає 100 %. На цій основі побудовано модель чинників формування ставлення та описано три ризики: поведінку «детрактора», спроби протидії під час тестування й ухилення від нього. Для кожного запропоновано порядок дій керівника: з'ясувальна й мотиваційна бесіда, індивідуальний план роботи, повторне тестування, а в разі остаточної відмови перегляд трудових відносин або переведення на менш ризикову посаду. Висновки стануть у пригоді поліграфологам, службам безпеки та фахівцям з управління персоналом.

Ключові слова: поліграфологічне тестування, ставлення персоналу, лояльність, благонадійність, трикомпонентна модель ставлення, кадрова безпека, корпоративна культура, опитування працівників, детрактор, протидія поліграфу, психофізіологічне тестування.

Problems of Staff Attitudes Towards Polygraph Screening

Krainyk O. A.

Abstract. Psychophysiological testing with a polygraph is becoming a routine element of personnel management in Ukrainian businesses and state bodies, yet employees' attitudes towards such testing have received little research attention. Krainyk O. A., a lead polygraph examiner at PrivatBank, investigates how the staff of a large company form their attitude to polygraph screening, which factors shape it and what risks a negative attitude poses for the employer. The theoretical framework distinguishes loyalty from reliability and applies the three-component (cognitive, affective, behavioural) model of attitude. The empirical study was carried out in one of Ukraine's largest companies, where polygraph testing has been part of corporate culture for over ten years. Twenty-five employees from different regions were interviewed orally before their tests: ten newcomers, ten staff with prior testing experience and five managers who work with test results. Online forum

reviews and the bank's memo for examinees were also analysed. About 40% of respondents consulted only their manager, 30% relied on previous experience and 30% searched the internet for information on legality, accuracy, health effects and ways to beat the test; 90% of forum reviews were negative. Sixty per cent of respondents were neutral, 8% positive (mainly managers who value the detection of unknown violations, software vulnerabilities and the preventive effect) and 32% negative, citing humiliation and intrusion into privacy, the resemblance to police questioning, their own or others' bad experience and distrust of a method that is not 100% accurate. The author builds a model of attitude-forming factors and describes three risks, namely detractor behaviour, countermeasures during the test and avoidance of testing, each with a managerial response ranging from motivational interviews and repeat testing to a review of the employment relationship.

Keywords: polygraph testing, employee attitudes, loyalty, reliability, three-component model of attitude, personnel security, corporate culture, employee survey, detractor, polygraph countermeasures, psychophysiological testing.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 11.07.2018.

REFERENCES

1. Krainyk O. A. Problemy stavlennia personalu do polihrafolohichnykh perevirok [Problems of Staff Attitudes Towards Polygraph Screening]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2017. № 4 (17). URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/865-krajnik-o-a-problemi-stavlennya-personalu-do-poligrafologichnikh-perevirok (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-

yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-ti-povi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я латиницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].
2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ

1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.

4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невирішені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А. (nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора

на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination,

the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2017. № 4 (17). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.4.2017. URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/nomera/844-2017-4-17 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXbKIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2017, № 4 (17) (липень – серпень 2017 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 40 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua